

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ PERSONELİNE YÖNELİK KALKINMA VE İHTİSASLAŞMA PROGRAMI HAKKINDA GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation Of Opinions About The Development And Specialization Program For Bingöl University Staff

Doç. Dr. Şenol ÇELİK ¹

Öğr. Gör. Ferhat ARI ²

Cite As: Çelik, Ş. & Arı, F. (2021). "Bingöl Üniversitesi Personeline Yönelik Kalkınma ve İhtisaslaşma Programı Hakkında Görüşlerin Değerlendirilmesi", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (e-ISSN:2587-2168), Vol:7, Issue:36; pp:1157-1167

ÖZET

Bingöl Üniversitesi'nin bölgesel kalkınma ve ihtisaslaşma amacıyla pilot üniversite seçilmesini konu alan bu çalışma, Bingöl Üniversitesi'nde çalışan akademik ve idari personelin pilot üniversiteye yönelik bilgi ve memnuniyet durumlarını belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Bunun için 176 akademik ve idari personele anket uygulanmıştır. Uygulanan anket, basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Ankete katılan personelden 132'si akademik, 44'ü ise idari personeldir. Bölgesel kalkınma ve ihtisaslaşma projesiyle ilgili olarak, projenin başarısı, bölge ekonomisine katkısı, bal üretimine ve markalaşmasına etkisi ile ilgili anketörlerden alınan yanıtların çoklu uyum (correspondence) analizi yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre, İhtisaslaşma programının Bingöl arıcılarına ekonomik açıdan katkısı hususunda; proje görevinde bulunan akademik personelin görüşleri olumlu ve erkeklerin görüşleri olumsuz iken proje görevi olmayan idari personel kısmen katkı sağlayacağını düşünmektedir. Akademik erkek personel bal kalitesinin artacağını belirtirken, idari personel kısmen artacağını savunmaktadır. Projesi olmayan akademik erkek personel projenin Bingöl bal üretimine katkı sağlayacağını belirtirken, kadınlar kısmen katkı sağlayacağını beklemektedir. Projesi olanlar Bingöl'ün tanıtımı hakkında olumlu düşünürken, kadınlar olumsuz ve projesi olmayan erkekler ise kısmen olumlu düşünmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: PİKOM, Bingöl Üniversitesi, Pilot Üniversite, arıcılık, frekans dağılımı, uyum analizi

ABSTRACT

This study, which is based on the selection of Bingöl University as a pilot university for regional development and specialization, was carried out to determine the knowledge and satisfaction of the academic and administrative staff working at Bingöl University towards the pilot university. For this purpose, a questionnaire was applied to 176 academic and administrative personnel. The applied questionnaire was carried out by simple random sampling method. Of the personnel participating in the survey, 132 are academic personnel and 44 are administrative personnel. Regarding the regional development and specialization project, multiple correlation analysis of the answers received from the interviewees regarding the success of the project, its contribution to the regional economy, and its impact on honey production and branding were conducted. According to the results of this analysis, regarding the economic contribution of the specialization program to Bingöl beekeepers; While the opinions of the academic staff working on the project are positive and the opinions of the men are negative, the administrative staff who do not have a project task think that they will contribute partially. While academic male staff state that the quality of honey will increase, administrative staff argue that it will increase partially. While academic male staff who do not have a project state that the project will contribute to Bingöl honey production, women expect it to contribute partially. While those who have a project thought positively about the promotion of Bingöl, women thought negatively and men who did not have a project thought partially positively.

Key words: PIKOM, Bingol University, Pilot University, beekeeping, frequency distribution, correspondence analysis

1. GİRİŞ

PİKOM (Pilot Üniversite Koordinasyon Merkez Birimi), bölgenin kaynak donanımına uygun şekilde tarım ve havza bazlı yeni sürdürülebilir bölgesel kalkınma modellerinin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi amacıyla kurulmuştur. Bu amaçla Bingöl Üniversitesi havza temelli kalkınma programıyla bölgede akademik açıdan ihtisaslaşmış bir üniversite görevini üstlenmektedir.

Pikom kapsamında bölgenin mevcut verimlilik düzeyi geliştirilerek ulusal ve uluslararası rekabetçilik gücünün artırılması, kentlerin refah düzeylerini ve ülke ekonomisine katkılarını artıracak sektörel rekabet stratejilerinin ortaya çıkarılması ve bölge illerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik farkının azaltılması hedeflenmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilerek sağlıklı bir yerel kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için, *"gereksiz bürokratik süreçler terk edilmeli ve kamu yararı gözetilerek yerel paydaşların birlikte çalışmaları"*

¹ Bingöl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zooteknik Bölümü, Bingöl/Türkiye

 0000-0001-5894-8986

² Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Hukuk Bölümü, Bingöl/Türkiye

 0000-0001-6397-1398

sağlanmalıdır. Bu işlev gerçekleştirilirken aynı zamanda girişimcilik unsuru da göz ardı edilmemeli ve bunun gerçekleştirilmesine dair yapısal ve işlevsel enstrümanlar devreye sokulmalıdır” (Arı, 2020: 377).

Bingöl ili ve bulunduğu bölge, ekolojik yapısı ve doğal kaynakları açısından zengin bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte, nitelikli insan gücünün azlığı, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin geleneksel yöntemlerle yapılması nedeniyle bilimsellikten uzak olması, tarım ve hayvancılıkta karşılaşılan hastalıklarla mücadeledeki yetersizlikler, doğal kaynakların bilinçsizce kullanılarak tahrip edilmesi, ürün kalitesi, verimi ve çeşitliliğinin yetersizliği gibi olumsuzluklar vardır. Bölgede arıcılık ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği diğer birçok faaliyetten daha yoğun olup bölge halkının büyük bir kısmının geçim kaynağı halindedir (Anonim, 2019). Pikom projesi arıcılığı geliştirmeye yöneliktir.

Türkiye arı yetiştiriciliğinde iklim ve coğrafya bakımından oldukça uygundur. Bu avantajların bilinçli kullanımı ile hem çok fazla bal üretimi gerçekleşmiş olacak hem de az masrafla yapılabilecek bir üretim kolu olduğundan istihdama ve ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır (Soysal ve Gürcan, 2005).

Literatür taramasına göre arıcılık konusunda yapılmış çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Parlakay ve ark. (2008) tarafından yapılan bir çalışmada 1980-2006 dönemi verilerinde bal üretimi, koloni sayısı, bal ihracatı ve bal ithalatının trend analizi tahmini yapılmıştır. Kekeçoğlu ve ark. (2007)'nin çalışmasında Türkiye'deki arı yetiştiriciliğinin mevcut durumu bal verimi ve işletme yapısı bakımından değerlendirilmiştir. Semerci (2017)'nin çalışmasında Türkiye'de koloni başına bal üretimin dünya ortalamasının altında olup oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yazar elde ettiği trend analizi değerlerine göre 2020 yılında Türkiye'nin bal üretiminin 115 bin tona yükseleceğini, koloni sayısının ise 10 milyona ulaşacağı öngörüsünde bulunmuştur.

Diyarbakır ili Arı Yetiştiricileri Birliği üyesi 80 arıcıya uygulanan 26 sorudan oluşan anket sonuçlarına göre, en fazla 41-50 yaş grubunun arıcılıkla uğraştığı, %73'ünün gelir kaynağının sadece arıcılık olduğu, çoğunluğunun ortaöğretim mezunu oldukları ve arıcılığa başlama sebebinin aileden olduğu saptanmıştır (Kutlu ve Kılıç, 2020a).

Malatya ilinde 100 arı yetiştiricisine uygulanan 33 soruluk anket neticesinde, başlıca aksaklıkların eğitim, ürün pazarlama, ana arı üretimi, hastalık ve zararlılar ile mücadele olduğu bildirilmiştir (Kutlu ve Kılıç, 2020b). Parılı ve ark. (2017), Diyarbakır İlinde 1995-2015 dönemine ait bal üretimini araştırmışlar, 2015 yılındaki Diyarbakır'da üretilen balın Türkiye üretiminin % 1.65'ini oluşturduğunu bildirmişlerdir.

Bu çalışmanın amacı, Bingöl Üniversitesi'nde kurulan Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programının Bingöl arıcılarına ve bölge ekonomisine katkı hakkında farkındalık ve bilinçli olma durumu hakkında akademik ve idari personelin görüşlerinin değerlendirilmesidir.

2. MATERYAL VE METOD

Bu çalışmanın materyalini Bingöl Üniversitesi Veteriner, Ziraat, Fen-Edebiyat, Sağlık Bilimleri, İktisadi ve İdari Bilimler (İİBF), Mühendislik ve İlahiyat Fakülteleri, Sosyal Bilimler ve Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulları (MYO) ile Yabancı Diller Yüksekokulunda görev yapan 132 akademik ve 44 idari personel olmak üzere toplam 176 personelden edinilen bilgiler oluşturmaktadır.

Akademik ve idari personelin kişisel bilgiler ve Pikom programı kapsamında sorulan sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinde frekans dağılımları kullanılmıştır. Akademik ve idari personelin Pikom kapsamında kabul edilen projesi Bingöl arıcılığına çeşitli alanlarda (ekonomik, tecrübe, bal kalitesi, markalaşma, yetişmiş iş gücü ve yeni alanların pazara sunulması) yaptığı katkı arasındaki ilişkiler çoklu uyum (correspondence) analizi ile incelenmiştir.

Uyum analizi, göze frekansları yardımıyla iki değişkenin gözlemlenen birlikteliğini sunan ve genel olarak iki-boyutlu bir kontenjans tablosundan faydalanarak, bir değişkenin belirli düzeylerinin diğer bir değişkenin bazı düzeyleriyle birlikteliğinin olup olmadığını belirler. Bu doğrultuda uyum analizi iki boyutlu bir uzayda, iki boyutlu bir kontenjans tablosunun satır ve sütunlarını tablodaki birliktelikleriyle tutarlı olacak şekilde noktalar halinde göstermek için geliştirilen geometrik bir tekniktir (Lee, 2006). Uyum analizi ilişki araştırılacak değişken sayısının üç veya daha fazla olması durumunda çok-boyutlu tablolara da uygulanabilir ve çoklu uyum analizi olarak adlandırılır.

Çoklu uyum analizi $rx \times mx \times p$ şeklinde iç içe değişik biçimlerde çaprazlanmış tablolarda yer alan değişkenlerin alt kategoriler arasındaki birlikteliği ve ilişkileri ortaya koymak için başvurulan bir yöntemdir (Roux ve Rouanet, 2010). Çalışmada kullanılan değişkenlerden cinsiyet=r, proje görevi=c ve incelenen sorun

(ihtisaslaşma programına devam, ekonomik, tecrübe, ekonomik katkı, markalaşma, bal kalitesi vb.) için görüşler = p olarak planlanmıştır. Değişkenlerin boyutları ise $r=2$, $c=3$ ve $p=5$ 'dir. Çoklu uyum analizinin uygulanabilmesi için öncelikle başlangıç matrisi oluşturulur (Mendeş 2002). L ile gösterilen bu matris;

$$L = \begin{bmatrix} 1 & \dots & 0 & 1 & \dots & 0 & 1 & \dots & 0 & 1 & \dots & 0 \\ 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 & 0 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & \dots & 1 & 0 & \dots & 1 & 0 & \dots & 1 & 0 & \dots & 1 \end{bmatrix}_{176 \times 10}$$

şeklinde ifade edilir. L matrisinin sütunlarında ele alınan değişkenlerin toplam seviye sayısı ($2+3+5=10$)'inci satırlarında ise anket sayısı yani gözlem birimi sayısı (176) yer alınmıştır. Dolayısıyla L matrisi 176×10 boyutlu bir matristir. L matrisi, anketlerde bulunan değişkenleri kategorileri için 1, diğerleri için 0 kodu verilerek oluşturulur. Bu durumda L matrisinde satır toplamları bir değişkenin kategorileri içerisinde 1'e, tüm kategoriler içerisinde ise değişken sayısına eşit olur. L matrisinin analiz edilmesinde, bu matrisin iç çarpımlarından oluşan Burt matrisi denilen matris esas alınmıştır (Gifi 1990; Mendeş 2002). Bu matris;

$$B = L'L$$

eşitliği ile elde edilir. Burt matrisinin çözümü,

$$C_B'BC_B = U\Lambda U'$$

şeklinde tekil değer parçalanması yöntemi ile yapılır. Bu eşitlik ile ele alınan bütün değişkenlerin seviyeleri için birlikte çözüm kümesi elde edilir (Gifi, 1990). Son eşitlikte Λ , köşegen elemanları öz değerleri temsil eden s boyutlu köşegen matris, U; d denemedeki kategorik değişkenlerin toplam seviye sayısını (10) göstermek üzere; d x s boyutlu sütunları öz vektörlerden oluşan bir matristir, s ise, Burt matrisinin rankını göstermektedir. Eşitlikteki C_B matrisi ise P değişken sayısı olan,

$$C_\mu = P \begin{bmatrix} C_r & 0 & 0 & 0 \\ 0 & C_c & 0 & 0 \\ 0 & 0 & C_m & 0 \\ 0 & 0 & 0 & C_p \end{bmatrix}$$

şeklinde yazılabilir. Çalışmada ayrı ayrı ele alınan C_r , C_c , C_m ve C_p gibi 4 tane kodlanmış değişken kullanıldığından; Burt matrisinin köşegen (diyagonal elemanları) elemanlarıdır.

Çoklu uygunluk analizi ile büyük tablolarındaki kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler tanımlanabilir. Frekans tablosundaki satırlar ve sütunlar arasındaki ilişkiler, haritalar yardımıyla grafiksel olarak daha az sayıda boyut ile uzaydaki noktalar olarak gösterilmektedir. Çoklu uygunluk analizinde verilerin dağılımıyla ilgili bir varsayım bulunmadığı için model kurulmaz ve elde edilen bulgular haritalar üzerinde incelenerek yorumlanır. Veri matrislerinin hem satırlarında belirtilen düzeyler arası veya sadece sütunlarında belirtilen düzeyler arası karşılıklı ilişkiler hem de benzerlik ve farklılıklar anlamlandırılır (Behdioğlu, 2000).

Kategorik veri analizi ile ilgili yapılan araştırmalarda, uygunluk analizi konusu son derece cazip kılmaktadır. Özellikle tıp, biyoistatistik, biyometri, ekonomi ve sosyal bilimler gibi kategorik verilerin analizinin yoğun kullanıldığı alanlarda popüler bir yöntemdir. SPSS, MINITAB ve SAS gibi istatistiksel paket programlarında uygulanabilen bir optimal ölçekleme yöntemidir (Clausen, 1998).

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Ankete 132 akademik ve 44 idari personel olmak üzere toplam 176 personel katılmış olup, PİKOM projesi hakkında bilgi, bu projenin Bingöl ilinde yapılan arıcılık faaliyetlerine sağlayacağı katkı ve geleceğe yönelik planlara yönelik görüşler değerlendirilmiştir. Gerek akademik personel gerekse idari personele PİKOM hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları, PİKOM programının amacı, Bingöl arıcılığının genel durumu ve geleceği hakkında sorular yöneltilmiştir. Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programının Bingöl arıcılarına katkısı ile ilgili personele yöneltilen sorulara ilişkin değerlendirme sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ankete verilen cevapların frekans dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Oran (%)
Erkek	139	79
Kadın	35	19,9
Cevapsız	2	1,1
Toplam	176	100
İhtisaslaşma Programı İle İlgili Bilgilendirmeleri Takip Etme		
Evet	94	53,4
Hayır	81	46
Cevapsız	1	0,6
Toplam	176	100
PİKOM'da Proje Görevi Olup Olmadığı		
Proje var	48	27,3
Proje yok	126	71,6
Tasarım görevi var	1	0,6
Cevapsız	1	0,6
Toplam	176	100
Programı Başarılı Bulma		
Başarılı bulmuyorum	40	22,7
Başarılı buluyorum	55	31,3
Biraz başarılı buluyorum	77	43,8
Çok başarılı buluyorum	4	2,3
Toplam	176	100
Programa İlgisi		
Hiç	47	26,7
Biraz	57	32,4
Orta derecede	49	27,8
Çok	23	13,1
Toplam	176	100
Program Devam Etmeli mi		
Evet	142	80,7
Hayır	34	19,3
Toplam	176	100
Programın Bingöl Arıcılarının Bal Üretimine Katkısı		
Evet	65	36,9
Hayır	27	15,3
Kısmen	84	47,7
Toplam	176	100
Programın Bingöl Bal Kalitesine Katkısı		
Evet	64	36,4
Hayır	32	18,2
Kısmen	80	45,5
Toplam	176	100
Programın Bingöl Bal Üretimine Katkısı		
Evet	63	35,8
Hayır	30	17
Kısmen	83	47,2
Toplam	176	100
Programın Bingöl İlinin Tanıtımına Katkısı		
Evet	41	23,3
Hayır	39	22,2
Kısmen	96	54,5
Toplam	176	100
Programın Bingöl Balının Markalaşmasına Katkısı		
Evet	46	26,1
Hayır	39	22,2
Kısmen	91	51,7
Toplam	176	100
Programın Bingöl Arıcılarına Ekonomik Katkısı		
Evet	58	33
Hayır	26	14,8
Kısmen	92	52,3
Toplam	176	100
Tüketilen Balın Temin Edildiği Yer		
Balcılar	101	57,4
Balcılar ve Bingöl Üniversitesi Bal Satış Merkezi	11	6,3

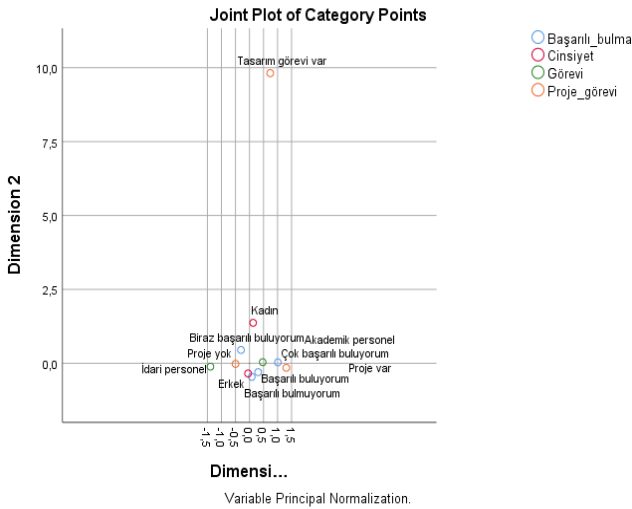
Bingöl Üniversitesi Bal Satış Merkezi	16	9,1
Kendi üretiyor	17	9,7
Marketler	17	9,7
Marketler ve balcılar	5	2,8
Diğer	9	5
Toplam	176	100

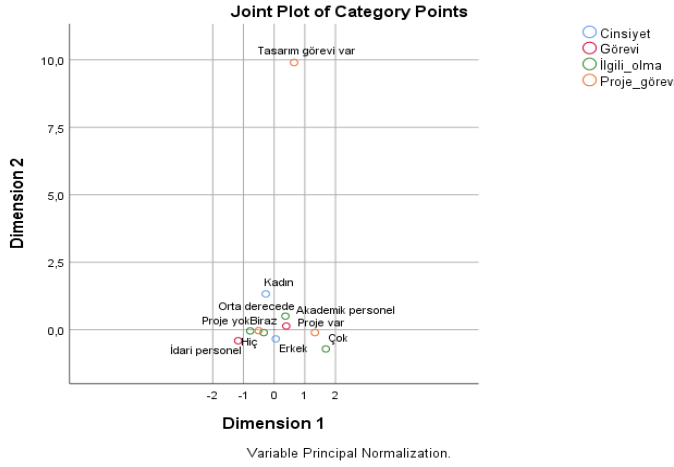
Kaynak: Tablo çalışmanın yazarları tarafından oluşturulmuştur.

Ankete katılan 176 kişiden 139'u erkek (% 79) ve 35'i (% 19.9) kadındır. 2 kişi ise cevap vermemiştir (Tablo 1). İhtisaslaşma programı ile ilgili bilgilendirmeleri takip etme bakımından personelin dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur. Ankete katılan 176 kişiden 94'ü (% 53.4) ihtisaslaşma programını takip ettiğini, 81'i (% 46) ise takip etmediğini belirtmiştir. 48 personel projede görev alırken 126 personelin proje görevi bulunmamaktadır. 40 kişi projeli başarılı bulurken, 77 kişi biraz başarılı ve 55 kişi de başarısız bulmaktadır. 142 kişi programın devam etmesi gerektiğini, 34 kişi ise devam etmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Programın Bingöl arıcılarına katkısı sorulduğunda 65 kişi "Evet", 84 kişi "Kısmen" ve 27 kişi de "Hayır" cevabını vermiştir. 64 kişi programın Bingöl bal kalitesine katkısı olduğunu, 80 kişi kısmen katkı sağladığını ifade ederken, 32 kişi olumsuz düşünmüştür. Programın bal üretimine katkı değerlendirildiğinde 63 kişi katkı sağladığını, 83 kişi kısmen katkı sağladığını düşünürken 30 kişi de katkı sağlamadığını düşünmektedir. Programın Bingöl ilinin tanıtımında 41 kişi "Evet", 96 kişi "Kısmen" ve 39 kişi "Hayır" cevabını vermiştir. 46 kişi Bingöl balının markalaşacağını, 91 kişi kısmen markalaşacağını ve 39 kişi ise olumsuz görüş bildirmiştir. 58 kişi programın Bingöl arıcılarına ekonomik katkı sağlayacağını, 92 kişi kısmen katkıda bulunacağı görüşünü savunurken 26 kişi katkı olmayacağını düşünmektedir. Anketörlerin yarısından fazlası (101 kişi / % 57.4) balı balcılardan temin ettiğini bildirmiştir.

Bu çalışmaya benzer şekilde icra edilen bir çalışmada Bingöl Üniversitesi öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin kalkınma ve ihtisaslaşma programının başarılı olduğuna yönelik görüşlerinin büyük ölçüde olumlu yönde olduğu, aynı şekilde pilot üniversite konusunun öğrenciler tarafından büyük oranda olumlu karşılandığı ve bu programın devam etmesi yönünde bir görüşün hâkim olduğu dile getirilmiştir. Öğrencilerde kalkınma ve İhtisaslaşma programının beklentileri karşıladığı yönünde bir görüş hâkim olduğu ve bu programın gerek öğrencilere gerekse de topluma katkı sağlayacağı yönünde bir kanaatin yerleşmiş bulunduğu da elde edilen bulgular arasındadır (Arı, 2021: 103-104).

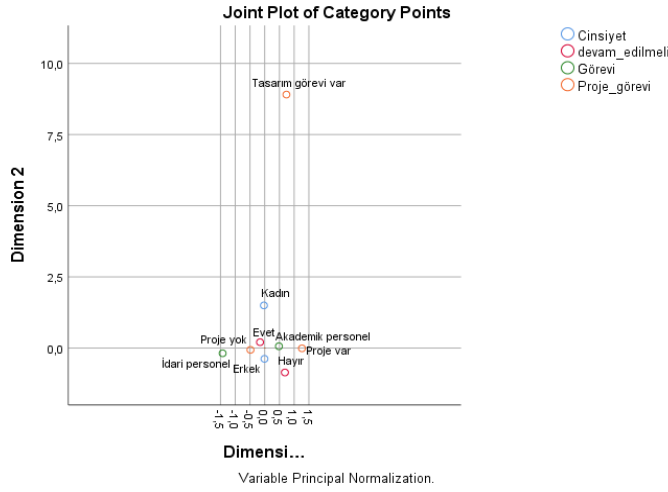
Cinsiyet, akademik veya idari görevi ve Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyona Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programının Bingöl arıcıları için önemi ile ilgili görüş ve düşünceler Çoklu Uyum Analizi ile değerlendirilmiştir. Cinsiyet, görevi ve proje görevine göre ihtisaslaşma programının başarılı olup olmadığı hakkında görüşler Şekil 1'de verilmiştir.

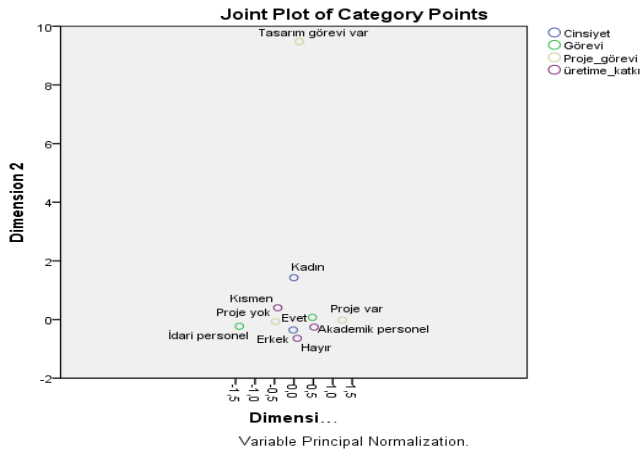
Şekil 2: Personelin İhtisaslaşma Programına İlgisi Olup Olmadığı Hakkında Görüşler

Şekil 2’de görüldüğü gibi, proje sahibi olanların projeye çok ilgisi vardır. Erkekler biraz ilgilidir. İdari personel hiç ilgili değildir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının devam edip etmemesi hakkında görüşler Şekil 3’de olduğu gibidir.

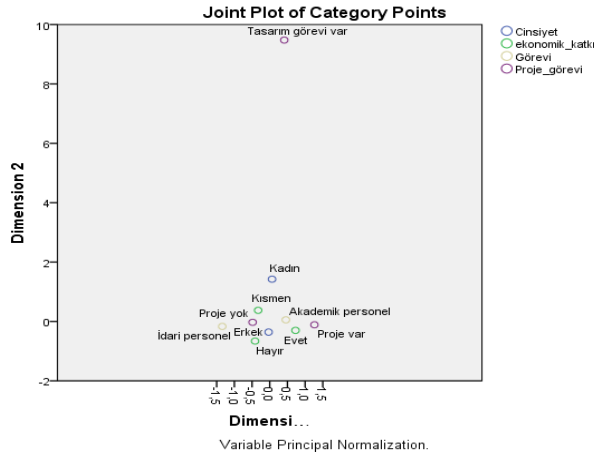
Şekil 3: Programın Devam Edip Etmemesi Hususundaki Görüşler

Şekil 3’te izleneceği üzere, proje sahibi olmayan erkek akademik personel projenin devam edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının Bingöl bal üreticilerinin bal üretimine katkısı hakkında görüşler Şekil 4’de sunulmuştur.

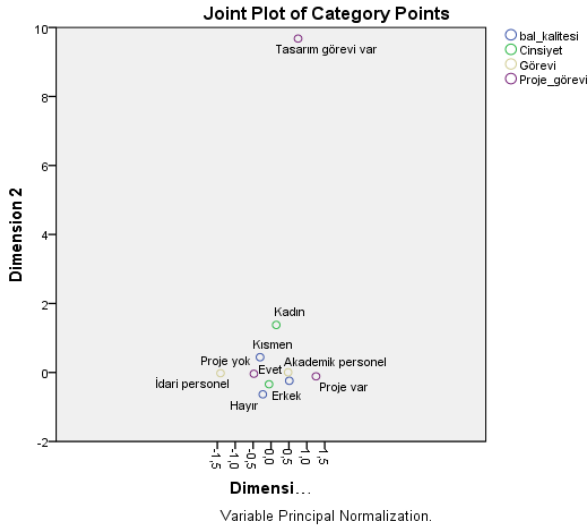
Şekil 4: Bal Üretimine Katkı Hakkında Görüşler

Akademik personel “Evet”, projesi olmayanlar “Kısmen” ve erkekler “Hayır” düşüncesinde hemfikir olmuşlardır. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının ekonomik katkısı hakkında görüşler Şekil 5’te verilmiştir.

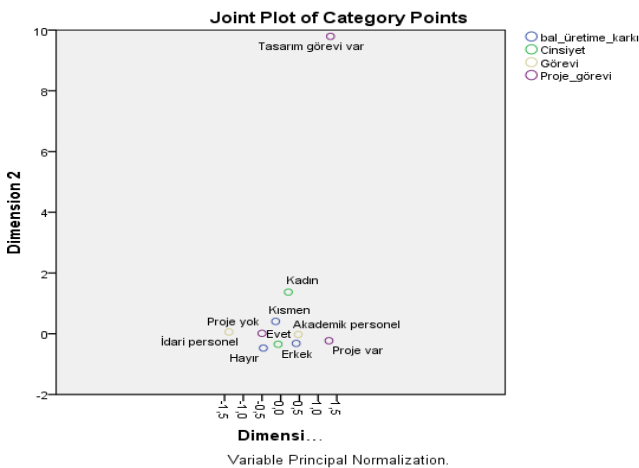
Şekil 5: İhtisaslaşma Programının Ekonomik Katkısı Düşünceleri

Şekil 5'te görüldüğü gibi, İhtisaslaşması Programı Bingöl Arıcılarına ekonomik açıdan katkı hususunda; proje görevinde bulunan akademik personelin görüşleri olumlu ve erkeklerin görüşleri olumsuz iken proje görevi olmayan idari personel kısmen katkı sağlayacağını düşünmektedir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının Bingöl bal kalitesine katkısı hakkında görüşler Şekil 6'da sunulmuştur.

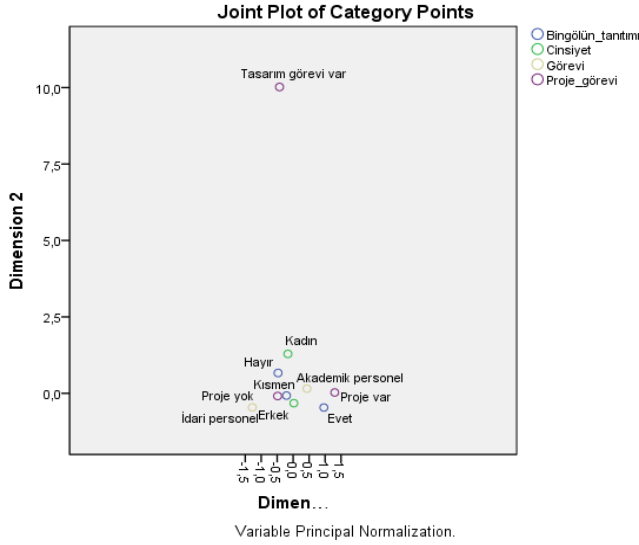
Şekil 6: Bingöl Bal Kalitesine Katkı Hususunda Görüşler

Şekil 6'da görüldüğü gibi, bal kalitesi hususunda, akademik erkek personel "Evet" ve idari personel "Kısmen" olarak cevap vermişlerdir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının Bingöl bal üretimine katkısı hakkında görüşler Şekil 7'de sunulmuştur.

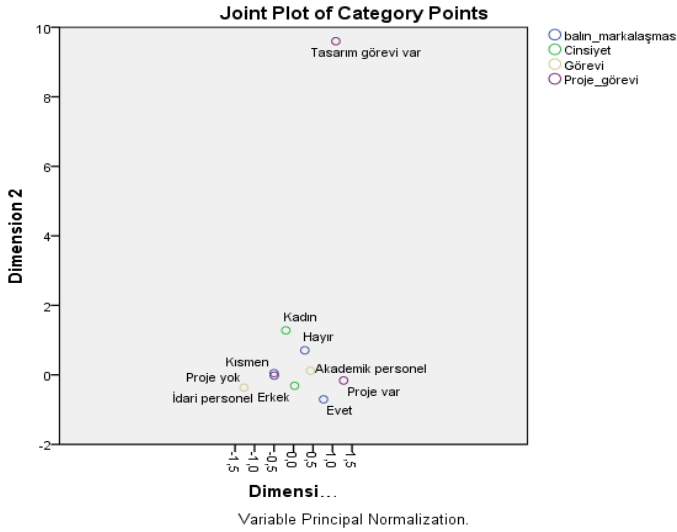
Şekil 7: Bingöl Bal Üretimine Katkı

Bingöl bal üretimine katkı hakkında; projesi olmayan akademik erkek personel olumlu düşünürken, kadınlar kısmen olumlu düşünmektedir (Şekil 7). Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının Bingöl'ün tanıtımı ile ilgili sonuçlar Şekil 8'dedir.

Şekil 8: Bingöl'ün Tanıtımı Hususundaki Görüş ve Düşünceler

Şekil 8'deki bilgilere dayanarak Bingöl'ün tanıtımı ile ilgili olarak, projesi olanlar Bingöl'ün tanıtımı hakkında olumlu düşünürken, kadınlar olumsuz düşünmüşlerdir. Projesi olmayan erkekler ise kısmen olumlu düşünmüşlerdir. Şekil 9'da ise cinsiyet, akademik veya idari görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının balın markalaşması ile ilgili görüşler sunulmuştur.

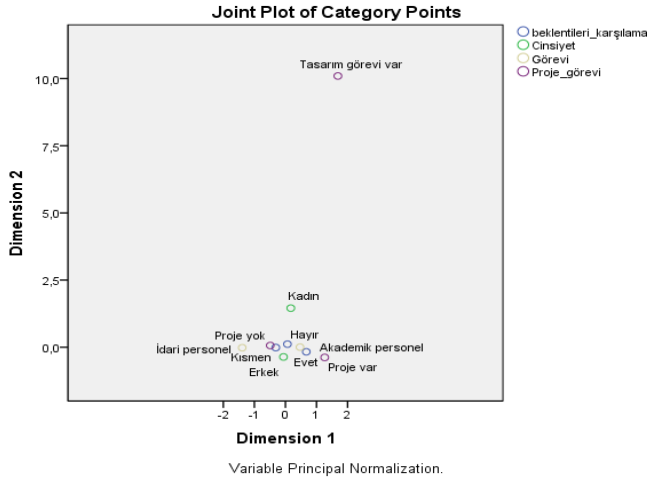
Şekil 9: Balın Markalaşması Görüşleri

Şekil 9'a göre balın markalaşması ile ilgili olarak,

- ✓ Projesi olanlar olumlu
- ✓ Projesi olmayanlar, idari personel olan erkekler kısmen olumlu
- ✓ Kadınlar olumsuz

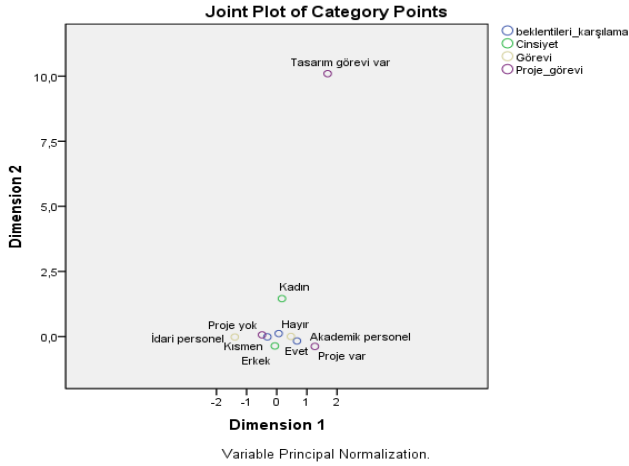
düşünmüşlerdir.

Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının bal pazarına yeni ürünler kazandırılması hakkında görüşler Şekil 10'de gösterilmiştir.

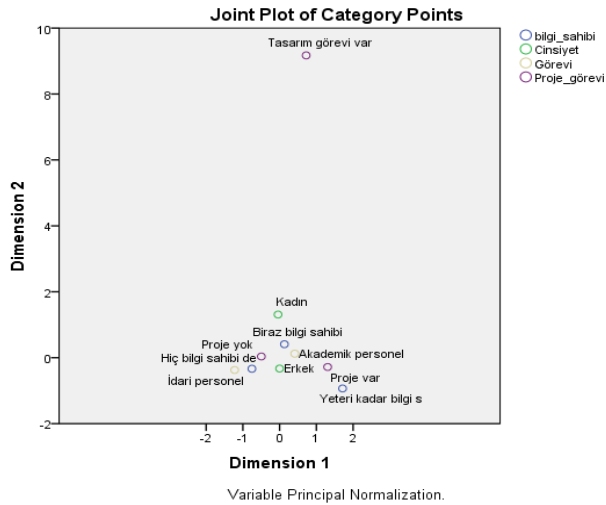
Şekil 10: Balın Markalaşması Görüşleri

Şekil 10'da görüldüğü gibi, akademik personel ihtisaslaşma programının bal pazarına yeni ürünler kazandırılması hakkında olumlu düşünmektedir. Projesi olmayanlar yeni ürünler kazandırma konusunda kısmen olumlu düşünürken, kadınlar olumsuz düşünmektedir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının beklentileri karşılaması hakkında görüşler Şekil 11'de verilmiştir.

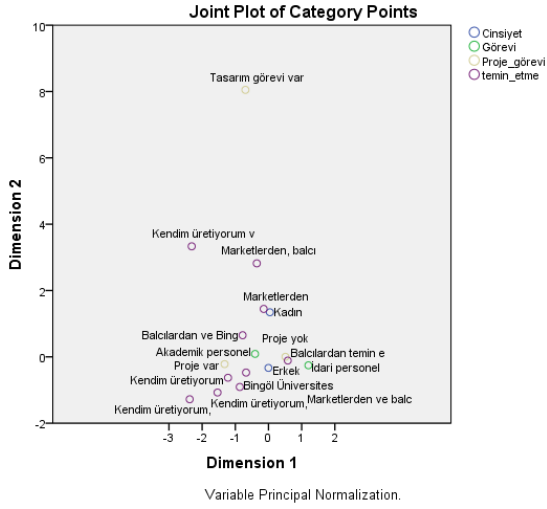
Şekil 11: Beklentileri Karşılama Görüşleri

Akademik personel beklentileri karşılamada olumlu ve projesi olmayanlar kısmen olumlu düşünmektedir (Şekil 11). Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının yaşayanların ne kadar bilgi sahibi oldukları hakkında görüşler Şekil 12'de sunulmuştur.

Şekil 12: Program Hakkında Bilgi Sahibi Olmaya Yönelik Düşünler

Şekil 12’de görüldüğü gibi, projesi olmayan ve idari personel hiç bilgi sahibi değildir. Akademik personel ve erkekler biraz bilgi sahibidir. Projesi olanlar yeteri kadar bilgi sahibidir. Cinsiyet, görevi ve projede görevine göre ihtisaslaşma programının yaşayanların balı nereden temin ettikleri hakkında görüşler Şekil 13’de sunulmuştur.

Şekil 13. Balı Temin Ettikleri Yer İle İlgili Görüşler

Şekil 13’e göre, kadınlar marketten, proje görevi olmayanlar ve idari personel balcılardan, akademik personel balcılardan ve Bingöl Üniversitesi Bal Satış Merkezi’nden, projesi olanlar ise kendisi üretmiştir.

Kırşehir’de yapılan bir araştırmada arıcıların %17’si tek gelir kaynağı, %57’si ek gelir elde etmek için arıcılık yaptığı belirtilmiştir (Tunca ve Çimrin, 2012). TRA2 bölgesinde uygulanan bir çalışmada yetiştiricilerin %40’ının geçim kaynağının sadece arıcılık olduğu saptanmıştır (Sezgin ve Kara, 2011). Adıyaman ilinde 86 arıcıya uygulanan anket sonuçlarına göre, katılımcıların %47.7’sinin 51-75 yaş arasında, %45.3’ünün ilköğretim mezunu, %25.6’sının 6-10 yıldır arıcılık yaptığı, %53.5’inin gezginci arıcı ve %87.2’sinin birlik üyesi olduğu saptanmıştır. Kolonilerin zirai mücadele ilaçlamalarından arıcıların %44.2’si zarar gördüğü belirtilmiştir. Ankete katılanların %96.5’i, arıcılıktan elde edilen ürünlerin satışını kendileri gerçekleştirmiştir. Arıcıların %68.6’sı arıcılık desteklemelerinin artırılmasını, %9.3’ü ana arı temini hususunda destek verilmesini, %3.5’i yayla yollarının arıcılık için açılmasını, %3.5’i de balda şekerlenme konusunda tüketiciye doğru bilgi verilmesini talep etmektedirler (Özbakır ve ark., 2016). Konya’da 45 arı işletmesine uygulanan anket neticesinde, işletmelerin yapısal durumu ile ilgili olarak, işletmelerin tümünde langstroth tipi kovan olduğu, işletmelerin %57,77’si gibi çoğunluğunda kovanlarda arılı çerçeve sayısının 7-8 adet olduğu, işletmelerin % 46,66’sı gibi çoğunluğunun ana arıyı kendisi ürettiği, %96’sının gezginci arıcılık yaptığı, %55,55’inin en fazla varroa hastalığı ile karşılaştığı, %60’ının balı 15 Temmuz-15 Ağustos tarihleri arasında hasat yaptığı, %75,55’inin kovan başına 20-30 kg bal aldığı, %51,11 gibi çoğunluğun balı toptancılara sattığı, % 57,78’inin arıcılık ile ilgili temel sorunlarının arı ürünlerinin pazarlaması olduğu saptanmıştır (Çelik ve Turhan, 2014).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan anket çalışması Bingöl Üniversitesi personelinin Pikom projesi hakkında farkındalık durumunu ölçmeye yöneliktir. Çalışmada kullanılan verilerin frekans dağılımları değerlendirilmiştir. Pikom programı kapsamında olan projenin Bingöl ili arıcılığına ekonomik, yetişmiş iş gücü, tecrübe, bal kalitesi, markalaşma ve yeni ürünlerin pazara sunulması gibi konularda bakış açısı çoklu uyum analizi ile değerlendirilmiştir.

Çoklu Uyum Analizi sonucunda; Bingöl’ün tanıtımı, balın markalaşması ve bal pazarına yeni ürünler kazandırma hususu ile ilgili olarak, projesi olanlar, projesi olmayanlar kısmen olumlu ve kadınlar ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. Projesi olmayan akademik erkek personel ihtisaslaşma programının Bingöl bal üretimine önemli katkı yapacağını düşünürken, kadınlar kısmen olumlu düşünmektedir. Projeye sahip akademik personel İhtisaslaşması Programının Bingöl arıcılarına ekonomik açıdan katkı sağlayacağını, projesi bulunmayan idari personel kısmen katkıda bulunacağını savunmaktadır.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda Pikom projesinin Bingöl ilinde arıcılık faaliyetlerine önemli katkı sağlayacağını ve bölge ekonomisinin gelişmesi açısından gerekli olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Anonim, 2019. <http://pikom.bingol.edu.tr/genel-bilgi>.
- Arı, F. 2020. Yerel Kalkınma ve İnovasyon. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (20): 369-381.
- Arı, F. 2021. Üniversite Öğrencilerinin Pilot Üniversiteye İlişkin Farkındalıklarının İncelenmesi: Bingöl Üniversitesi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6 (12): 92-105.
- Behdioğlu, S. 2000. Çok Değişkenli Veri Yapısının Yorumlanmasında Olumsuzluk Tablolarının Uygunluk Çözümlemesi ve Bir Uygulama. Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstatistik Anabilim Dalı Uygulamalı İstatistik Bilim Dalı. Bursa: Doktora Tezi.
- Clausen, S. E. 1998. Applied Correspondence Analysis: An Introduction, Sage Publications Inc.
- Çelik, Y., Turhan, İ. 2014. Konya İlinde Arıcılık İşletmelerinin Yapısal Özellikleri. Uludağ Üniversitesi Arıcılık Dergisi, 14(1):15-25
- Gifi, A. 1990 Nonlinear Multivariate Analysis. John Willey and Sons Ltd. West Sussex England. 579.
- Kekeçoğlu, M., Gürcan E. K., Soysal M. İ. 2007. Türkiye Arı Yetiştiriciliğinin Bal Üretimi Bakımından Durumu. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 4(2): 227-236.
- Kutlu, M. A., Kılıç, Ö. 2020a. Diyarbakır İli (Türkiye) Arıcılık Faaliyetlerinin Genel Durum Tespiti Çalışması. Euroasia Journal of Mathematics, Engineering, Natural and Medical Sciences International Indexed and Refereed, 7(12):12-18
- Kutlu, M. A., Kılıç, Ö. 2020b. Malatya Arıcılık Faaliyetlerinin Genel Durum Tespiti Çalışması. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 8:737-745
- Lee, B. L. 2006. Correspondence Analysis. <http://www.uv.es /prodat/vista>.
- Mendes, M. 2002. Çoklu Uyum Analizi Tekniğinin Kullanımı. Ziraat Mühendisliği Dergisi, 33(1):32-35
- Özmen Özbakır, G., Doğan, Z., Öztokmak, A. 2016. Adıyaman İli Arıcılık Faaliyetlerinin İncelenmesi. Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 20(2):119-126
- Parıltı, Ş., Çakır, E., Çimen, E. 2017. Diyarbakır İlinde 1995-2015 Yılları Arasında Bal Üretimi. Bilim ve Gençlik Dergisi, 5(2):12-16
- Parlakay O., Yılmaz H., Yaşar B., Seçer A., Bahadır B. 2008. Türkiye’de Arıcılık Faaliyetinin Mevcut Durumu ve Trend Analizi Yöntemiyle Geleceğe Yönelik Beklentiler. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 22(2): 17-24.
- Roux, L. B., Rouanet H. 2010. Multiple Correspondence Analysis, SAGE Publications.
- Semerci, A. 2017. Türkiye Arıcılığının Genel Durumu ve Geleceğe Yönelik Beklentiler. Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 22(2):107-118.
- Sezgin, A., Kara, M. 2011. Arıcılıkta Verim Artışı Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 15(4):31-38
- Soysal, M. İ., Gürcan, E. K. 2005. Tekirdağ İli Arı Yetiştiriciliği Üzerine Bir Araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 2(2): 161-165.
- Tunca, R. İ., Çimrin, T. 2012. Kırşehir İlinde Bal Arısı Yetiştiricilik Aktiviteleri Üzerine Anket Çalışması. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(2):99-108